AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Прегледни рад

Економика пољопривреде
Број 4/2009.
УДК: 330.342.22:332.05(497.1)

УЗАЈАМНОСТ НИВОА ПРИВРЕДНЕ РАЗВИЈЕНОСТИ И РЕЗУЛТАТА ТРАНЗИЦИЈЕ

С. Стевановић[1], М. Ђоровић[1], М. Милановић[2]

Резиме: У раду је дата анализа узајамности нивоа привредне развијености и резултате транзиције на примеру земаља бивше СФРЈ у периоду од 1945. до 2008. године. Анализирани период подељен је у три подпериода.

У првом подпериоду, СФРЈ је остварила високе стопе привредног раста, приближно исте у свим републикама, уз повећано задуживање земље у иностранству и наговештај кризе привреде која је уследила током деведесетих година прошлога столећа.

Други подпериод обележио је распад СФРЈ, грађански раст на простору Хрватске и Босне и Херцеговине, негативна стопа привредног раста у првој и благи привредни опоравак у другој половини деведесетих година. Резултати показују да су све источноевропске земље на почетку процеса транзиције забележиле негативне стопе привредног раста. Међутим, оне су за разлику од земаља бивше СФРЈ, већ половином деведесетих година остариле пуну макроекономску стабилност привреде и релативно високе стопе привредног раста. Данас су оне пуноправне чланице ЕУ.

Период после 2000. године (трећи подпериод) обележен је релативно високим стопама привредног раста код скоро свих земаља бивше СФРЈ, стабилизовањем осталих показатеља макроекономског развоја и усаглашавањем са критеријумима из Мастрихта за прикључење ЕУ. Србија је у овом подпериоду, у односу на претходни постигла добре резултате, али су они још увек нижи од оних са почетка деведесетих година двадесетог века.

Кључне речи: привредна развијеност, земље бивше СФРЈ, транзиција, резултати транзиције.

[1] Др Симо В. Стевановић, доцент, др Милутин Т. Ђоровић, редовни професор, Пољопривредни факултет, Београд.
e-mail: simo.stevanovic@agrif.bg.ac.rs; djormi@agrif.bg.ac.rs

[2] Др Милан Р. Милановић, редовни професор, Мегатренд Универзитет, Београд.
e-mail: milanrmilanovic@yahoo.com

Увод

Земље бивше СФРЈ су са различитим нивоом привредне развијености ушле у састав Краљевине Југославије, а касније и у састав СФРЈ. Та разлика у степену привредне развијености између чланица, са мањим корекцијама, задржала се све до започињања процеса транзиције почетком деведесетих година прошлог столећа.

Анализу привредне развијености Републике Србије у периоду до 1990. године пратићемо поређењем са другим републикама и аутономним покрајинама, с обзиром да су оне у том периоду биле у саставу бивше СФРЈ.

Анализом резултата транзиције које су земље бивше СФРЈ и источноевропске земље остварили, до 2008. године може се утврдити висока зависност између нивоа привредне развијености земаља пре започињања овог процеса и остварених резултата током процеса транзиције. При томе се не смеју занемарити различити услови[1] у којима су земље бивше СФРЈ и источноевропске земље спроводиле процес транзиције.

Циљ рада је да се, полазећи од различитог нивоа привредне развијености република бивше СФРЈ, утврди међусобна узајамност између нивоа привредне развијености република бивше СФРЈ и остварених резултата током процеса транзиције.

Не улазећи у политичке и друге неекономске разлоге, методом компарације, корелације и регресије сагледана је међусобна узајамност нивоа привредне развијености у претходном периоду и остварених резултата транзиције у земљама бивше СФРЈ до 2008. године. Неки од наведених резултата су представљени графички.

У раду је коришћена научна и стручна литература која се бави процесом транзиције у Источноевропским и земљама на просторима бивше СФРЈ. Подаци о ГДП у периоду 1990-2008. године преузети су из студије под насловом ''WIIW Research Reports/341, Special issue on economic prospects for Central, East and South east Europe''. Подаци о кретању ГДП и обиму инвестиција по републикама СФРЈ, преузети су из Статистичког годишњака Југославије.

1. Развој Југославије после Другог светског рата до 1990. године

Већ на први поглед се примећује да је знатно већи број радова о привредном развоју Србије написан за период после Другог светског рата,

[1] Грађански рат на територији Хрватске и Босне и Херцеговине, санкције СБУН, прилив великог броја избеглица и др ...

али да мало знамо о приликама које су претходиле том периоду, а оставиле су трага на динамику послератног развоја.

Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, (од 1928. године Краљевина Југославија) је била неразвијена капиталистичка земља (ако се тако може и назвати) у којој је капитализам каснио цело једно столеће за развијеним капиталистичким западно-европским земљама. Осим пољопривредне производње и скромних зачетака развоја индустрије, о постојању и развоју неких других привредних грана једва се могло и говорити. Била је то привреда у рукама иностраног капитала који је за циљ имао најгрубље експлоатисање националног богатства. Целокупна инфраструктура (у првом реду путеви и железница) служила је изношењу националног богатства из земље. И поред ниског степена економске развијености, постојала је велика неравномерност[1] по подручјима Краљевине Југославије. Неравномерност је била још израженија улагањем страног капитала у подручја у којима су већ постојали развијена инфраструктура, тржиште и стручна радна снага.

Други светски рат у потпуности је променио геополитичку слику света. СССР-у, као до тада јединој социјалистичкој земљи, придружиле су се Пољска, Румунија, Бугарска, Чехословачка, Мађарска, ДР Немачка. Са малим специфичностима овој групи се могу још придружити Југославија, Албанија и НР Кина. Са изузетком Југославије, у привредном систему осталих социјалистичких земаља укинуте су категорије тржиште и демократија. То је, како се показало, утицало на ниску конкурентност и ефикасност њихових привреда у односу на привреде западноевропских земаља.

Иако је врло брзо после Другог светског рата, Југославија сврставана у групу средње развијених земаља, она је била међу најнеразвијенијим европским државама, са израженим разликама развијености унутар земље. Линија развијености подручја се може повући по границама аустроугарске и турске владавине на овим просторима. Дакле, развијенијим деловима су припадале Словенија, Хрватска и Војводина, а неразвијенијим Македонија, Босна и Херцеговина и Косово и Метохија. На скали просечне развијености, Црна Гора

[1] Подаци о показатељима развоја привреде Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије у тексту који следи преузети су из: Симић, Ј. (1998): Економика и привредни систем Југославије, Пољопривредни факултет, Београд. Број радних места на 100 становника по рејонима је износио у: Славонији 57, Хрватској 29, Војводини 28, Србији 16, Босни и Херцеговини 13, Македонији 7 и Црној Гори 7. Изразита неравномерност у економском развоју изазвала је велике разлике и у другим областима друштвеног живота (култури, образовању, државној служби, животном стандарду и др.).

се налазила испод, а Централна Србија мало изнад просека. Поред разлика у привредној развијености, постојале су разлике и у националном саставу становништва, вероисповести, језику, обичајима и традицији.

Најближа социјалистичким земљама са централно-планском привредом, Југославија је била у периоду од 1945. до 1950. године. Међутим, прва удаљавања од система централно-планске привреде и изградња сопственог модела привредног система (радничког самоуправљања), како се испоставило до сада јединственог у свету, почињу раних педесетих година прошлога столећа. Како се у то време представљало, „то је модел успешног функционисања модела самоуправног социјализма“[1]. Његова успешност се огледа у чињеници да је, баш у том периоду остварен највећи развитак Југославије, који неке од бивших република, још увек нису достигле[2]. У периоду краћем од 40 година СФРЈ је постала средње развијена индустријска земља, респектована у међународним односима, посебно у периоду владавине Јосипа Броза-Тита.

Подаци о кретању стопа раста друштвеног производа по становнику у периоду 1953-1989. године указују да је у свим републикама остварен уједначен привредни раст. Натпросечна стопа раста друштвеног производа по становнику забележена је у Словенији, Хрватској и Србији, док су испод просечну стопу раста бележиле Црна Гора, Македонија и Босна и Херцеговина. Сличан редослед република је и када се посматра ниво друштвеног производа по становнику 1989. године: Словенија, Хрватска, Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Македонија. Дакле, само су Босна и Херцеговина и Македонија замениле места.

Наравно, кретање друштвеног производа по становнику је резултат и утицаја стопе природног прираштаја становништва. То је посебно изражено за Косово и Метохију као слабо развијено подручје бивше Југославије, док су најразвијенија подручја (Словенија, Хрватска и Војводина) имале ниску стопу природног прираштаја. То се одразило и на резултате привредног развоја.

[1] Веселица, В., Војнић, Д. (2008): Quo Vadis Croatia?, Од Хрватског главничара до глобализације и нове економије, Економски Преглед, 59 (12) 741-809, стр. 754.

[2] Међу бившим републикама СФРЈ, Србија на жалост још увек није достигла ниво привредне развијености са почетка деведесетих година прошлог столећа. То се односи на ниво материјалног развитка, јер Република Србија данас спада у групу земаља са највећим социјалним разликама.

Табела 1. Стопе раста друштвеног производа по становнику и бруто инвестиција Југославије по републикама и раздобљима 1953-1989. године

	Године				
	1953-1960.	1961-1970.	1971-1980.	1981-1989.	1953-1989.
	Стопа раста друштвеног производа по становнику				
Југославија	6,79	5,53	4,56	-0,77	4,03
Босна и Херцеговина	5,00	4,48	4,41	-0,67	3,36
Црна Гора	4,85	5,92	5,49	-1,45	3,99
Хрватска	7,29	5,90	4,53	-0,85	4,28
Македонија	5,87	6,98	4,25	-1,17	3,89
Словенија	8,53	5,94	4,95	-0,60	4,60
Србија	6,85	5,45	4,53	-0,55	4,03
Централна Србија	6,74	5,43	4,99	-0,01	4,23
Косово и Метохија	3,63	5,42	3,00	-2,23	2,35
Војводина	8,01	6,01	4,44	-0,52	4,55
	Стопа бруто инвестиција				
Југославија	19,30	20,40	22,70	16,30	19,50
Босна и Херцеговина	22,20	20,80	28,30	18,80	22,60
Црна Гора	52,70	36,50	39,60	21,90	32,60
Хрватска	16,70	18,80	21,00	15,70	18,20
Македонија	26,00	32,90	26,60	13,00	22,10
Словенија	16,90	16,40	21,40	14,90	17,50
Србија	18,90	20,90	21,50	16,40	19,20
Централна Србија	20,50	20,70	19,90	16,40	18,70
Косово и Метохија	18,40	39,40	42,00	25,30	32,90
Војводина	15,00	17,90	21,50	14,60	17,60

Извор: обрачун аутора на основу Статистичког годишњака Југославије, СЗС, Београд, 1991.

У истом периоду, највећу просечну стопу бруто инвестиција имале су Црна Гора и Босна и Херцеговина, а најмању Словенија. Ови подаци недвосмислено указују на изузетно малу ефективност инвестиција код Босне и Херцеговине и Црне Горе, и високу код Словеније и Војводине[1].

[1] Капитални коефицијент по републикама је износио: Босна и Херцеговина 4,7; Црна Гора 6,3; Хрватска 3,6; Македонија 3,9; Словенија 3,2; Србија 3,5; Централна Србија 3,5; Косови и Метохија 6,2 и Војводина 3,0.

Графикон 1. Утицај стопе бруто инвестиција на стопу раста ДП по становнику у Југославији

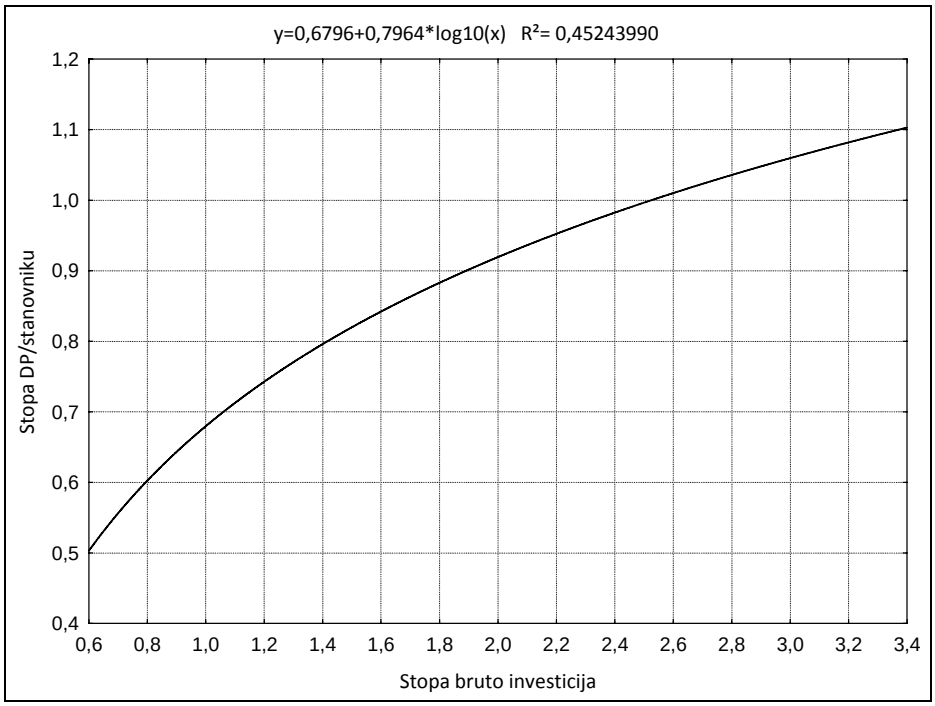

Извор: Статистички годишњак Југославије, СЗС, Београд.

Такође се запажа да је у периоду 1981-1989. година у свим републикама Југославије забележена негативна стопа раста друштвеног производа по становнику. То указује да је привредни раст бележен само у периоду до 1980. године, односно око 30 година социјалистичког развоја Југославије.

2. Обележја развоја привреде Србије после 1990. године

Земље бивше СФРЈ су на почетку процеса транзиције припадале земљама најбоље припремљеним за предстојећу транзицију. Ово произилази из чињенице да је СФРЈ спадала у ретку групу социјалистичких земаља у којима је функционисао „социјалистички тржишни модел привређивања“. Истовремено, највећи обим спољнотрговинске размене обављан је са развијеним капиталистичким земљама западне Европе.

Табела 2. Бруто домаћи производ неких земаља бивше СФРЈ, СЕЕС-5 и СЕЕС-7 у периоду 1993-2000. година
(у %, према претходној години)

	Словенија	Хрватска	Македонија	СРЈ	СЕЕС-5*	СЕЕС-7**
1993.	2,80	-8,00	-1,20	-30,80	1,50	1,40
1994.	5,30	5,90	-1,80	2,50	4,10	3,90
1995.	4,10	6,80	-1,10	6,10	5,70	5,80
1996.	3,50	5,90	1,20	5,90	4,60	3,90
1997.	4,60	6,80	1,40	7,40	4,50	1,60
1998.	3,80	2,50	2,90	2,50	3,10	1,40
1999.	4,90	-0,30	2,70	-23,20	3,00	1,80
2000.	4,00	1,50	4,00	5,00	3,70	3,00
1991/2000	113,50	79,00	96,20	41,50	113,40	102,30

Извор: WIIW базе података, укључујући националне статистике.
Havlik, Peter, 2000.
* Чешка, Мађарска, Пољска, Словачка, Словенија.
** Поред СЕЕС-5, спадају још Бугарска и Румунија.

Земље које су захваћене процесима транзиције почетком деведесетих година прошлог столећа, до 1993. године забележиле су, мању или већу, негативну стопу раста БДП. За врло кратко време, од 1990. до 1993. године, инфлација у Србији је достигла, до тада, незабележене размене. Ниво ГДП у 1993. у односу на 1990. годину нижи је за преко 50%. Програмом монетарне реконструкције и економског опоравка из 1994. године, инфлација је за врло кратко време сведена на годишњем нивоу на испод 5%. Међутим, како подаци у табели бр. 2. показују, ниво ГДП Србије (СР Југославија) 2000. у односу на 1990. годину је износио само 41,5%. То је далеко испод нивоа ГДП земаља бивше СФРЈ, а посебно земаља СЕЕС-5, односно СЕЕС-7. У том периоду, све анализиране земље су 2000. године достигле или престигле предтранзицијски ново ГДП.

После 1993. године, издвајају се земље које припадају групи СЕЕС-5, односно кандидати првог круга за приступ ЕУ, чија је стопа привредног раста имала натпросечне вредности. Према (König, M., Kušić, S., 2004:140) „ .. то може потјецати од праволинијског реформског курса, при чему су од почетка провођене конкретне мјере, као у Мађарској, а у нешто слабијем облику такођер и у Чешкој Републици. Примјер Мађарске исто тако показује да је корјенитим реформирањем из осамдесетих година, дакле за вријеме

социјалистичке фазе, започета далекосежна либерализација и децентрализација на господарској разини, те потицан развитак земље у деведесетим годинама. Слично вриједи и за југославенску државу-наследницу Словенију. Успоредно с тиме у тим је друштвима постојао широк консензус о циљевима транзиције и изградње државе на политичкој и правној разини, једнако као и о будућој улози унутар Европе. При томе су и остали специфични чимбеници сваке земље као нпр. повијесни, земљописни и културолошки увјети, сасвим сигурно били и још увијек јесу од великог значења“.

На другој страни је пример Румуније и Бугарске, које су после застоја у процесу реформи почетком деведесетих година прошлог столећа, тек после неопходних реформи дебиле позитивну оцену о могућем чланству у ЕУ. Каснијом финансијском и административном подршком из ЕУ процес реформи у овим земљама је убрзан.

Сличне проблеме политичке природе на почетку процеса транзиције имала је и Словачка. За разлику од Бугарске и Румуније, она је имала позитивне резултате економских реформи, али је била искључена из првог круга кандидата за приступ ЕУ због ауторитативне политике тадашњег председника. Својом спремношћу на компромисе, нова власт је променила став ЕУ. Врло брзо после тога, Словачка је примљена у круг земаља кандидата, а 2004. године је постала члан ЕУ.

Ово су примери земаља које су добрим реформским курсом и „компромисном сарадњом“ са ЕУ врло брзо после 1990. године забележиле добре економске резултате који су резултирали чланством у ЕУ 2004., односно 2007. године. Нажалост, како се показало, Босна и Херцеговина, Хрватска и Србија не спадају у ту групу земаља. Србија је од јануара 1994. године забележила стопе привредног раста вредне пажње, али је ЕУ остала по страни. Суздржаност ЕУ била је последица стања у земљи током рата у бившој СФРЈ 90-тих година. Увођењем санкција СБ УН 1992. године уследила потпуна међународна изолација Србије. Таква политика са мањим или већим попуштањима, од стране ЕУ према Србији вођена је до 2000. године. Значајнија подршка ЕУ процесима реформи уследила је тек после 2000., односно 2003. године.

3. Обележја развоја привреде Србије после 2000. године

Подаци о привредним кретањима током деведесетих година указују на низак степен инвестиција, раст стопе незапослености и смањење извоза. Ова констатација важи за све земље бивше СФРЈ изузев Словеније. Оно по чему се Србија карактерисала у односу на друге земље јесте да је она тек после

смене власти 5. октобра 2000. године, забележила релативно високе просечне стопе раста ГДП, са изузетком 2002. од 4,5% и 2003. од 2,4%.

Табела 3. Бруто домаћи производ неких земаља бивше СФРЈ, СЕЕС-5 и СЕЕС-10 у периоду 2000-2008. година
(у %, према претходној години)

	Словенија	Хрватска	Македонија	Србија	Црна Гора	СЕЕС-5	СЕЕС-10
2000.	4,6	2,9	4,5	5,2	-	3,9	3,8
2001.	2,9	4,4	-4,5	5,5	-0,2	2,2	3,1
2002.	2,9	5,2	0,3	4,5	1,7	2,2	3
2003.	2,2	4,3	2,8	2,4	2,5	3,4	3,8
2004.	3,4	3,2	4,0	8,6	3,0	3,8	4
2005.	4,0	4,3	3,8	6,2	4,0	4,5	4,8
2006.	5,2	4,8	3,1	5,7	6,5	5,9	6,5
2007.*	5,0	5,0	4,0	5,0	5,0	5,4	5,7
2008.*	5,0	5,0	4,0	5,0	5,0	5,2	5,5
Индех** 2003.	129,9	98,1	89,7	53,4	-	132,6	122,4

Извор: WIIW базе података укључујући националне статистике.
Podkaminer, L., 2005.
Веселица, Војнић, стр. 920.
* Процена
** 1990. година =100

У односу на предтранзицијски ниво развоја, земље СЕЕС-5 и СЕЕС-10 су остариле најбоље резултате. Међутим, и код њих постоје драстичне социјалне разлике и висока стопа незапослености.

Према оствареним резултатима у процесу транзиције земље бивше СФРЈ и источноевропске земље се могу поделити у три групе. Прва група су земље које су постале пуноправне чланице ЕУ и при томе су до момента прикључења превазишле ниво привредне развијености из 1990. године. Од бивших земаља СФРЈ овој групи припада само Словенија, а од европских земаља, које су чланице ЕУ, још припадају Чешка, Мађарска, Пољска и Словачка. (Стевановић и сар., 2008:102) Другој групи припадају земље које су достигле предтранзицијски ниво привредне развијености, али још нису чланице ЕУ. Од земаља бивше СФРЈ овој групи припада Хрватска. Од европских земаља чланица ЕУ овој групи припада и Естонија. У трећој групи су земље које су још увек испод нивоа привредне развијености из 1990. године. Овој групи припада већина земаља бивше СФРЈ (Србија, Македонија,

Црна Гора и Босна и Херцеговина) и Албанија. Оне су се декларисале за чланство у ЕУ, али је време њиховог приступања још увек неизвесно. Неизвесно је и то колико ће времена бити потребно да ове земље достигну предтранзицијски ниво привредне развијености.

Земље треће групе су имале ниску или негативну стопу раста ГДП и током осамдесетих година прошлог столећа. Дакле, ова група земаља има стагнацију привреде више од четвртине столећа. У наредном периоду овим земљама је више него потребна висока стопа раста ГДП. Да би се то и остварило, неопходно је преусмеравање инвестиција у инфраструктуру, нове технологије и опрему, а на тој основи и повећања конкурентности и раста извоза. У предстојећем периоду Србија се може надати и пуноправном чланству у ЕУ које ће подстаћи даљи привредни раст.

Висок раст ГДП после 2000. године, у Србији је остварен захваљујући константном расту сектора услуга (просечна годишња стопа раста 7%) и то расту трговине (15%), саобраћаја и веза (13,2%) и финансијском посредовању (7,7%). У привредној структури земаља ЕУ доминира сектор услуга, а пре свега финансијских и пословних услуга, који је у Србији још увек недовољно развијен. (Стевановић и сар. 2007.)

Оно што Србији у наредном периоду предстоји јесте подношење апликације за чланство у ЕУ. Имајући у виду предуслове који се од Србије траже за пуноправно чланство, не треба гајити велике илузије да ће то и бити у скоријем периоду, као и то да само чланство у ЕУ само по себи неће решити наше бројне привредно-системске проблеме. Прикључење ЕУ ће олакшати проблеме са којима се Србија у овој фази развоја сусреће.

Закључак

Привреда земаља бивше СФРЈ између два светска рата била је на ниском степену развијености. Међусобни односи у нивоу и степену развијености између ових земаља остали су непромењени све до распада СФРЈ.

И поред почетних предности које су земље бивше СФРЈ имале у односу на остале источноевропске земље, оне их током процеса транзиције нису искористиле. Наиме, када је у питању процес транзиције, земље бивше СФРЈ су имале две предности у односу на остале источноевропске земље. Прва предност огледала се у томе што је привреда СФРЈ, у односу на остале социјалистичке земље, до почетка деведесетих година прошлог столећа, функционисала по принципима сличним тржишној привреди. Друга предност је била у томе што је СФРЈ у периоду, до њеног распада, имала највећи обим

спољнотрговинске размене са развијеним капиталистичким земљама западне Европе, односно ЕУ. На жалост, изузев Словеније, ниједна друга од земаља бивше СФРЈ наведене предности није искористила током процеса транзиције.

Досадашња искуства су показала да је најбоље резултате током процеса транзиције остварила Словенија, као најразвијенија република бивше СФРЈ, и једина је чланица ЕУ још од 2004. године. Према анализираним показатељима привредног развоја и оствареним резултатима усаглашавања националне са регулативом ЕУ, изузимајући Словенију, од преосталих држава бивше СФРЈ, предњачи Хрватска.

Србија је после скоро десет година безуспешног покушавања, тек од 2000. године кренула, са мање или више успеха, у озбиљније реформе привреде. С обзиром на искуства, пре свега Словеније, као и Хрватске, Србији предстоји озбиљно прилагођавање привреде и усаглашавање законске регулативе са ЕУ, како би у што краћем року постала њен пуноправни члан.

Литература

1. Havlik, P. (ed. et al.) 2000: The Transition Countries in Early 2000: Improved Outlook for Growth, But Unemployment is Still Rising, Research Reports No. 266.
2. König, M., Кушић, С. (2004): Земље Источне Еуропе на путу у Еуропску унију - Од транзиције до интеграције, Економски преглед, вол. 55, број 1-2, Загреб, стр. 132-156.
3. Podkaminer, L., et al. (2005): Back from the Peak, Growth in Transition Countries Returns to Standard Rate of Catching-up, Research Report, No. 320, pp. 2-44.
4. Симић, J. (1998): Економика и привредни систем Југославије, Пољопривредни факултет, Београд.
5. Стевановић, С., Ђоровић, М., Милановић, М. (2008): Анализа неких резултата досадашње транзиције у Србији и источноевропским земљама. Економске теме, Вол. 28, број 3, Ниш, стр. 99-110.
6. Stevanović, S., Đorović, M., Milanović, M. (2007): Contraversies of the Transition in Serbia and the Countries of East Europe, Thematic Proceedings Development of Agriculture and Rural Areas, in Central and Eastern Europe, Novi Sad, EAAE, Serbian Association of Agricultural Economists, Belgrade, pp. 169-176.

7. Веселица, В., Војнић, Д. (2007): Quo vadis Croatia? Политика, економска политика и економска знаност, Економски преглед, год. 58 бр. 12., стр. 899-940.

8. WIIW Research Reports/341, Jul, 2007, Special issue on economic prospects for Central, East and South east Europe.

Примљено: 28.10.2009. Одобрено: 10.12.2009.

UDC: 330.342.22:332.05(497.1)

RECIPROCITY BETWEEN LEVEL OF DEVELOPMENT OF ECONOMY AND RESULTS OF TRANSITION

Simo V. Stevanović[1], Ph.D., Milutin T. Đorović[1], Ph.D., Milan R. Milanović[2], Ph.D.,

[1] Faculty of Agriculture, Belgrade, Serbia
[2] Megatrend University, Belgrade, Serbia.

Summary

In this paper is given analysis of reciprocity between level of development of economy and results of transition on example of ex-SFRY countries in period from 1945 until 2008. Analysed period is divided in three sub-periods.

First sub-period of Kingdom of Yugoslavia is marked with low level of economic growth, just over the rate of natural increase of number of inhabitants and domination of foreign capital in key areas of economy.

In first sub-period, SFRY achieved high rates of economy grow, approximately the same level in all republics, with increased country obligations abroad and with hint of economic crises that arise in 1990's.

Second sub-period marked disintegration of SFRY, civil war on area of Croatia and Bosnia and Herzegovina, negative rate of economic growth in first and mild economic recovery in second half of 1990's. However, on the contrary of ex-SFRY countries, they managed to fulfil full economic stability and high rates of economic growth. Today those countries are members of European Union.

Period after 2000 (Third fourth sub-period) is marked with high rates of economic growth in almost all ex-SFRY countries, along with stabilisation of other indicators and adjustment with criteria from Maastricht for EU accession. Serbia has achieved good results in this sub-period, comparing to previous, but they are still lower from those achieved at the beginning of 1990's.

Key words: economic development, ex-SFRY countries, transition, results of transition.

Author's Address:

Dr Simo Stevanović
Nemanjina 6
11080 Beograd
Republika Srbija
e-mail: simo.stevanovic@agrif.bg.ac.rs